

використовується в мові не тільки фахівців, а й широких верств населення, оскільки в умовах економічної нестабільності і виникнення нових економічних реалій зростає інтерес до питань економіки в суспільстві, бесіди на економічні теми в повсякденному спілкуванні стали звичним явищем. Засоби масової інформації, економічна література орієнтовані як на професіоналів, так і на масового адресата.

Список літератури

1. Волкотруб Г.Й. Стилїстика ділової мови: Навчальний посібн. – К.: МАУП, 2002. – 208 с.
2. Ділова українська мова: Навчальний посібник. – 3-тє вид., стереотипне / За ред. О.Д.Горбула. – К.: Знання, 2002. – 226 с.
3. Економічний словник-довідник / За ред. доктора екон. наук., проф. С.В. Мочерного. – К.: Феміна, 1995. – 368 с.

Науковий керівник: Чухліб Т.М.

УДК 316.776.33

Петренко А.М.

Державний університет телекомунікацій, Київ

КОМУНІКАТИВНІ БАР'ЄРИ: ВИДИ, ОСОБЛИВОСТІ, УМОВИ ПОДОЛАННЯ

Під комунікативними бар'єрами розуміють певні явища деформації /видозміни комунікаційного процесу, зумовлені низкою причин, що, в свою чергу, можуть призвести до неадекватної поведінки реципієнта.

Низка вчених (Г. Балл, А. Бреус, В. Лобунська, Л. Радзіховський та ін.), що займаються дослідженням цього питання, головною причиною виникнення таких комунікативних перепон вважають передусім відсутність розуміння між учасниками комунікації (соціальними групами, окремими індивідами тощо), яке може бути викликане соціальними, політичними, релігійними, економічними, професійними протиріччями. Щодо безпосереднього особистісного спілкування, то слід зауважити, що необхідно враховувати індивідуальні психологічні особливості комунікантів (світосприйняття, настрої, почуття тощо).

Продовжуючи цю думку, Г. Андрєєва визначає дві великих групи комунікативних бар'єрів: *соціальні та психологічні*[1].

Крім того, на увагу заслуговують і такі види комунікативних перепон як змістовні / сутнісні (аспекти, що стосуються тлумачення та розуміння змісту інформації). Серед них виділяють фонетичні бар'єри (використання елементів інших мов та діалектів; лінгвальні дефекти мовлення; порушення мовних норм); семантичні (використання кліше і жаргонів); стилістичні (невідповідність змісту повідомлення та стилістичного забарвлення комунікаційної ситуації); індивідуальні бар'єри (питання, пов'язані з особистісними комунікативними навичками людини); соціально-культурні бар'єри (визначаються рівнем розвитку інтелекту).

До того ж, можемо визначити економічні, географічні, часові, просторові та інші бар'єри.

Але основним залишається надскладне питання – подолання комунікативних

перепон. Що ж необхідно робити для попередження виникнення бар'єрів спілкування? Яких заходів слід вживати для подолання комунікативних недоліків?

Перш за все, слід постійно вдосконалювати знання рідної мови, або мови спілкування, формувати мовну культуру, дотримуватися мовних та етичних норм комунікації. Адже мовлення, усне чи писемне, має бути чітким, зрозумілим, логічним, послідовним, достовірним... Перелік можна продовжувати. Головне, щоб комуніканти могли порозумітися.

Крім цього, важливо враховувати соціальні та психологічні особливості учасників інформації. Відтак доречним буде висловлення власних умовиводів нейтральним тоном, пояснення певних положень чи власної позиції. Важливим для спілкування будь-якого типу є й зоровий контакт. Ще одним важливим способом подолання комунікативної перепони є процес уважного «слухання» (сприйняття інформації) тощо.

Отже, комунікативні бар'єри подолати можна. Головне – необхідно розуміти природу, умови та причини їх виникнення; усвідомлювати важливість дотримання соціальних та моральних норм у спілкуванні.

Список літератури

1. Андреева Г. М. Социальная психология / Г. М. Андреева. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1988. – 432 с.

*Науковий керівник: Стороженко Л. Г.,
канд. філол. наук*

УДК 81:008 (477) (043.2)

Прохоренко Я. С.

Національний авіаційний університет, Київ

УКРАЇНСЬКИЙ МОВНИЙ ЕТИКЕТ

Українська мова є культурною спадщиною нашого народу, частиною його історії. Вона відіграє особливу роль у людському спілкуванні. Первинною функцією мови є комунікативна. Мовний контакт реалізується спеціальними мовними засобами, які передбачають дотримання певних норм мовної поведінки співрозмовниками.

Різні мови світу виробили спеціальні (лексичні, морфологічні, синтаксичні) засоби вираження ввічливості, спеціальні мовні формули, які утворюють у кожній конкретній мові цілу систему – мовний етикет. У “Словнику лінгвістичних термінів” О. І. Ганича та І. С. Олійника вказано [1]: “Мовний етикет. Національно специфічні правила мовної поведінки, які реалізуються в системі стійких формул і виразів, що рекомендуються для використання в різних ситуаціях ввічливого контакту зі співрозмовником, зокрема під час привітання, знайомства, звернення до співрозмовника, висловлення подяки, прощання тощо. Кожна ситуація обслуговується в українській мові групою висловлень, які нерідко утворюють синонімічні ряди: добрий день, здоровенькі були; будь ласка, прошу; до побачення, до зустрічі, прощайте тощо”. Крім власне етикетних